

Patrik Sandgren
Patrik.sandgren@pts.se

www.bredbandivarldsklass.se

10 maj 2011
Hela Sverige ska Levas årsmöte

Bredband till byarna

Regeringens bredbandsstrategi och bredbandsforum

Bredbandsforum är tillsatt av regeringen för att främja utbyggnaden av bredband i hela landet. Som vägledning för arbetet finns regeringens "Bredbandsstrategi för Sverige". Strategin har som mål att Sverige ska ha bredband i världsklass. Det innebär att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Dessutom bör alla hushåll och företag ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Betydelsen av bredband

Bredband kan liknas vid Sveriges blodomlopp. Alla sektorer och delar av samhället är idag beroende av fungerande telekommunikationer. Detta gäller särskilt landsbygden där tillgången till lokal service ofta är begränsad. Företag på landsbygden, exempelvis inom de gröna näringarna, är en viktig del i förnyelsen av den svenska ekonomin. De behöver en bredbandsinfrastruktur med hög överföringskapacitet för att kunna fungera och skapa jobb. Bredband är en gemensam angelägenhet för Sverige och har stor betydelse för hela landets välfärd.

Exempel på användningsområden för bredband 2011

Epost

Nätshopping

Webbsurfning

Distansarbete

Socialt nätverkande

Musik, film och TV

Videokonferenser

Positionering

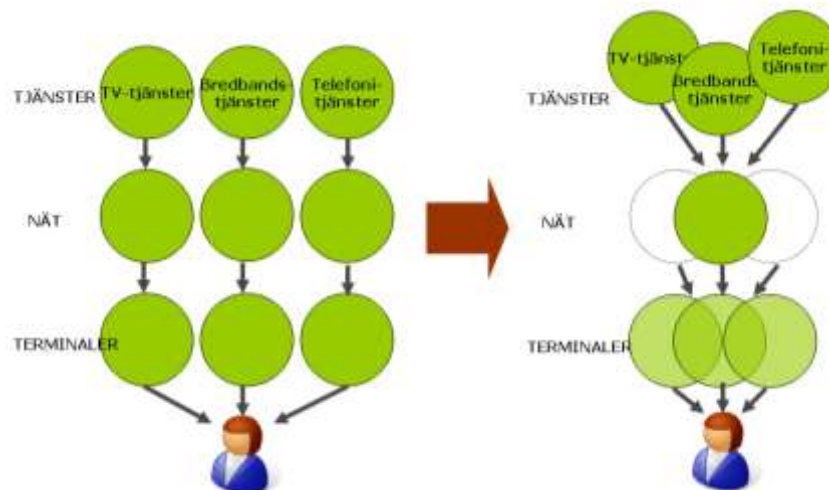
Nätverksspel

Idag ökar användningsområdena för bredband snabbt. Från att enbart ha använts till webbsurfning och e-post, finns idag ett brett spektrum av användningsområden som sträcker sig från videokonferenser, distansarbete och nätshopping till musik och film. Allt fler tjänster flyttar också successivt över till nätet. Detta gäller inte minst grundläggande bank- och samhällstjänster och TV-tittande.

Ett pågående teknikskifte

Sverige har under lång tid haft ett flertal olika nät för att kunna kommunicera. Dessa parallella infrastrukturer har byggts upp separat för att på ett tillförlitligt sätt kunna distribuera exempelvis radio, telefoni och TV. De har fungerat bra men är nu under snabb omstöpning. Idag pågår ett successivt teknikskifte där allt fler tjänster konvergerar. Detta innebär att traditionella tjänster blir bredbandsbaserade och att överföring sker digitalt över Internet (IP). IP-baserade tjänster har stora fördelar med möjlighet till större utbud och högre kvalitet. Övergången medför att underhållet på äldre teknisk infrastruktur i längden inte går att upprätthålla. Tillsammans med kapacitetsbrist (för mycket trafik på för smala vägar) gör detta att de traditionella lösningarna som använts för elektronisk kommunikation blir ohållbara. De företag och hushåll som inte kan tillgodogöra sig framtidens IP-baserade tjänster riskerar därför att hamna i ett digitalt utanförskap. I förlängningen kan till och med de mest elementära samhällstjänsterna bli svåra att få tillgång till utan bredband. Kostnaden att bo och verka på de platser där modern bredbandsinfrastruktur saknas kan med stor sannolikhet förväntas öka markant. För Sveriges landsbygd blir denna utmaning särskilt tydlig.

”Konvergerande tekniker”, allt fler tjänster går över bredbandsnätet

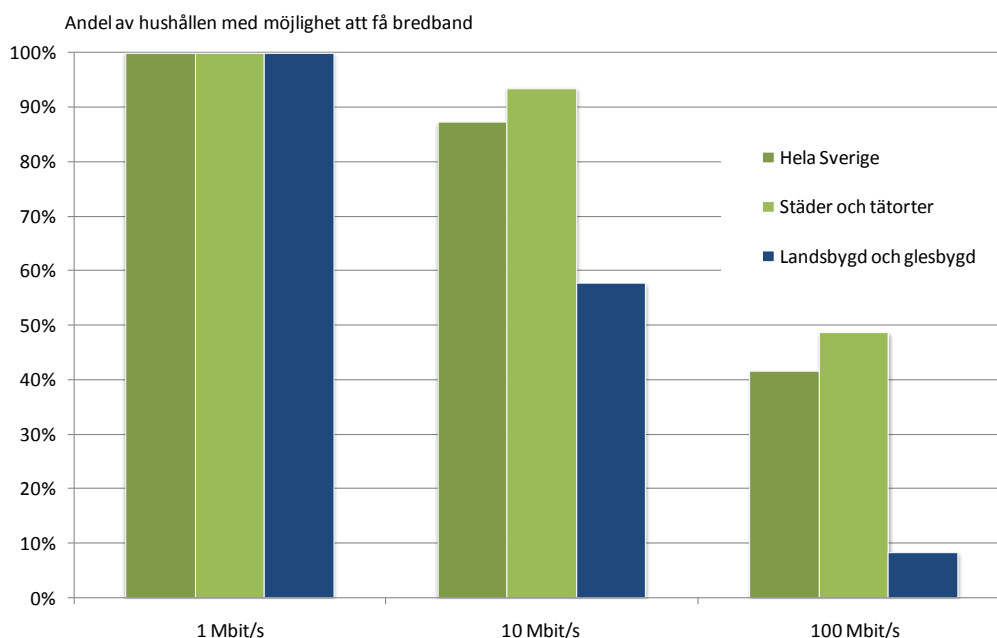
Landsbygden satt på undantag

Kommersiella krafter, dvs marknaden, har på grund av det begränsade kundunderlaget som ofta kännetecknar den svenska landsbygden inte lika stora möjlighet att göra lönsamma investeringar i områden med långa avstånd mellan byar och samhällen. Resultatet blir att investeringarna blir små eller riskerar att helt utebli i dessa områden.

Även om stora delar av landet kan få bredband är det skillnad i kvalitet. I 100 kommuner har mindre än 10 procent bredband i världsklass och i 30 kommuner av dessa 100 är andelen med framtidssäkert bredband mindre än 1 procent. Skillnaden finns också mellan stad och land. Medan nästan 50 procent av befolkningen i städer och tätorter har höghastighetsbredband är motsvarande andel för landsbygden under 10 procent.

Vad ovanstående siffror reflekterar är att stora delar av Sveriges landsbygd idag har bredband med så låg kvalitet att många elektroniska tjänster inte kan användas. I takt med att kapacitetskraven på tjänsterna ökar riskerar antalet tjänster som inte kan användas av landsbygdens befolkning att öka markant. Detta sker samtidigt som möjligheterna att nyttja alternativ (fysiska lokala servicekontor och traditionell infrastruktur) försämras eller beläggs med avgifter.

Andel hushåll som kan få bredband i världsklass, 2010 (procent)

Byalag som drivkraft

Även om marknadskrafterna är tveksamma att göra de investeringar som krävs finns det idag en myriad av initiativ i riket för att förse landsbygden med bredband i världsklass. Gemensam nämnare för dessa projekt är ett lokalt engagemang. Det är landsbygdens befolkning, organiserade i byalag och lokala utvecklingsgrupper som tillsammans inspirerar, engagerar och motiverar både grannar och företrädare för kommuner och regioner att bygga bredband. En djupdykning i de initiativ som pågår visar också att det inte finns en modell eller sätt att jobba. Olika delar av landet har helt enkelt olika förutsättningar och når framgång genom att använda lokal kunskap.

- Ett första exempel utgörs av Norrbotten. I Norrbotten som är Europas mest glesbefolkade region har 14 kommuner gått samman för att koordinera

breddbandsutbyggnaden. Norrbotten var tidigt ute med byalagsmodellen och har kunnat dra nytta av att folk är vana att jobba ihop och ställa upp för varandra lokalt vilket gett god spridning åt breddbandsnäten.

- Ett annat exempel utgörs av Ringstorp i Östergötland. Här har den drivande kraften varit en byaförening som sköter om folkets hus. Föreningen har varit motor för ett 30 hushåll som med gemensamma krafter byggt ett fiberbaserat breddbandsnät. Byn har själv stått för arbetet men fått stöd via Landsbygdsprogrammet och det kommunala bolaget Utsikt.
- Ett tredje exempel utgörs av Lessebo kommun i Kronobergs län. Här har kommunen valt att samarbeta med de lokala byalagen och på så sätt kunnat bygga ett nät som täcker in 450 hushåll på landsbygden. Kommunen har stått för stamnätet medan hushållen gemensamt byggt de lokala byanäten.

Vad kan göras?

Även om det finns ett hundratal byanät i Sverige kvarstår mycket arbete. På flertalet paltser förväntar sig inte landsbygdens befolkning att någon annan kommer att göra jobbet. Den drivkraft som präglar lokalsamhällen och byar används istället för att få igång och genomföra breddbandsutbyggnaden. För ett byalag eller en lokalutvecklingsgrupp som är intresserad av att breddband finns tre tips att ge:

1. Se om det finns breddbandsnät i närheten!

Kommunikationsmyndigheten PTS har tillsammans med Breddbandsforum utvecklat en enkel söktjänst som ger besked om det finns breddbandsnät nära en specifik adress. Söktjänsten som kallas "Nätkollen" (<http://Natkollen.pts.se>) är gratis att använda. Genom att få information om var det finns breddband blir det lättare att starta ett arbete för utbyggnad eller föra en diskussion med exempelvis kommunala eller regionala företrädare.

2. Bygg ett byanät!

Kommunikationsmyndigheten PTS har bekostat en seminariserie kallad "Byanät för breddband i världsklass". Serien ska fungera som en handbok för byalag och ger steg för steg praktiska råd och fakta från inspiration till installation. Materialet finns bland annat att tillgå på PTS hemsida (www.pts.se/breddbandsstod).

3. Sätt era själva på kartan!

Breddbandsforum är måna om att uppmärksamma de aktiviteter som görs lokalt och regionalt för att säkerställa att alla delar av Sverige har breddband i världsklass. Som ett led i detta arbete samlar Breddbandsforum in information om pågående och avslutade initiativ där bland annat byalag är drivande i breddbandsarbetet. (www.breddbandivarldsklass.se).

Breddbandsforum behöver därför information om era exempel!